

Ivan Rajović

DA NAM ŽIVI ROKENROL, NAJBOLJI PUTOKAZ KA ČOVEKU

Dugo se ovde mislilo, negativno na žalost, o rokenrolu kao alternativnoj kulturi, odnosno jednom njenom segmentu koji je i najočigledniji u smislu umetničke i ljudske pobune protiv postojećeg stanja. Čak ni danas mnogi neće, ili ne žele, da shvate o čemu se tu zapravo radi, mada je odavno postalo jasno da je ovaj tip *zabave* prestao da bude nešto što sablažnjava porodične ljude i postao opšteprihvaćeni deo sveukupnog korpusa umetničke muzike do koje, opet, kakvog li paradoksa, nikome osim onih posvećenih nije stalo. Možda je i sam rokenrol, ili njegovi proizvođači, kriv za to, iako je na ovim prostorima oduvek važio za nešto što ima svoje uporište, pre svega, u prosvećenijim masama mladih ljudi i svih onih koji sebe smatraju, ili jesu, avangarda, na Balkanu doduše, ali avangarda koja je i pored svih otežavajućih okolnosti bar pokušavala da bude u trendu i da prati savremene svetske tokove u meri u kojoj je to bilo moguće. Međutim, gledano iz ugla onih drugih, ideološki potkovanih u duhu sada već propalog marksističkog tumačenja sveta, stvari stoje sasvim drugačije pa su svi sledbenici ovog muzičkog pravca doživljavani kao bitange, čupavci, vašljivci, narkomani i, u najkraćem, društveni talog najgore vrste. A, da sve bude još komplikovanije, kako je ovde oduvek sve bilo poremećeno i teško shvatljivo domicilnim, a naročito belosvetskim putopiscima i analitičarima, tako je bilo i sa muzikom. Deluje malo

čudno, ali prvi jugoslovenski rokeri su bili deca, uglavnom sinovi, udbaša koji su posle onog Drugog rata preuzeli sve u svoje ruke u zemlji koja je praktično pripala njima kao pobedenicima, sa svim onim balastom "nenarodnih" subjekata koje nova vlast nije uspela da eliminiše na legalan i transparentan način, a od kojih su mnogi, opet, svoje ishodište iz komunističke torture potražili na nekim drugim prostorima.

Zapravo, valja naglasiti to da su tu tada aktuelnu zapadnjačku kulturu, pa samim tim i muziku u lokalnoj varijanti preuzimali, gradili i nadgrađivali uglavnom potomci ratnih pobednika. Deca partizana, nosilaca spomenica, narodnih heroja i svih onih koji su uspeli da izbegnu etiketiranje u formi izdajnika, kvislinga, saradnika okupatora i narodnih neprijatelja i zlotvora. Dakle, prosto rečeno, deca *državne bezbednosti*, odnosno Udbe. I tako su, kao što je i logično, sva ključna mesta na javnoj sceni preuzimali oni koji su imali toliko novca, veza i uticaja da im je bilo potrebno samo malo talenta, ili tek dobre volje, ako ne svesnog podstreka, da uz jedan telefonski poziv tamo gde treba postanu ono što su želeli da budu: glumci, reditelji, muzičari, pisci, novinari, balerine, operiski pevači..., ali i sportisti. U takvom poretku stvari tek tu i tamo, kao evidentni dokaz samoupravljačke blagodeti i socijalne pravde, uspevao je da se probije i neko iz nižih slojeva radnika, seljaka i poštene inteligencije. Čak i danas, mnogi uspešni ljudi ne kriju, niti je to više moguće sakriti, ko su im bili roditelji. Mnogi od njih, poneseni neslućenim čarima raskošnog života, otišli su, kako to već biva, u potpunu krajnost i završili na najgori mogući način. Oni koji su pretekli, utrli su put ovome što imamo danas, kako god nam to nelogično zvučalo. U to vreme bila je to uglavnom ljubavna muzika u stilu "Bejbi, ja te volim, lalalalala" i tako do besvesti, ali i pesme koje su u rok maniru pronosile slavu najvećeg sina naših naroda i narodnosti širom tadašnje domovine. A onda smo imali jedan period sjajnog uspona u kojem su se pojavile izvanredne grupe sa novim pogledima na svet, ali je, ipak, vodeća bila ona koja je civilizacijsko dobro u vidu žestokog zvuka električne gitare izvodila na domaći, narodnoj muzici veoma blizak način uz neizbežne ovce, medenice...ali i šljokice, šminku i duge kosice. Svi ostali, a bilo je izvanrednih muzičara, tavorili su u senci neprikosnovenih gospodara jugoslovenske rok scene i autentičnih utemeljivača *pastirskog* roka.

I možda tek sad, kad se sve to sagleda sa određene distance, postaje mnogo jasnije kakve su to grupe bile i kakav muzički kvalitet su pružile u okolnostima

koje su se u aktuelnoj situaciji gotovo mogle smatrati čistim amaterizmom.

A onda je usledio građanski bratoubilački rat, onakav kakav je bio, pa su mnogi potražili svoje mesto u uniformama, misleći valjda da je to njihova patriotska dužnost, ta odbrana ideoloških pretpostavki balkanskih poglavica koje su trijumfalno stale pred svoje duhovno i fizički obogaljene narode. Ne može se zanemariti da su baš mnogi muzičari bili perjanice i otelotvoreni ili, bolje rečeno, otelozvučeni manifesti pomenutih ideologa. Sporadična nezadovoljstva širih razmera bila su ugušena nacionalističkim nabojem i strahom od dojučerašnje sabraće koji su ideolozi tranzicione, rasturene Juge znalački implantirali u svest ratnih veterana i nacionalističkih fanatika svih boja i istog jezika.

I, kada se samo činilo da je sve prošlo, da smo definitivno preobraćeni i istrgnuti iz zajedničkog nam tkiva, mada još uvek traje prebrojavanje mrtvih i pljušte optužbe za genocid i druga zverska sranja grupa i pojedinaca - pasa rata, počelo je da se događa nešto što niko nije mogao ni da pretpostavi.

Ponovo vaskrsava rokenrol. Ovoga puta u svojoj izvornoj varijanti, kao ideološki pokret otpora postojećem stanju kakav, kakve li ironije, niko od vodećih intelektualaca i mislilaca nije uspeo da sublimira i sprovede u delo. Sa svih prostora bivše nam domovine, a sad samo regiona, prosto niču grupe koje na isti način i istom žestinom daju otpor i pevaju protiv ludila koje nas je zadesilo.

Za kratko vreme mnogi su shvatili da nas je sve zadesila ista sudbina po tuđem diktatu, ali sudbina koju smo, hteli ili ne da priznamo, sami sebi skrojili. Opet smo postali jedno, doduše u nekim, uslovno rečeno, svojim granicama, u sveopštoj bedi koja je postala sastavni deo života svih onih koji nisu bili uključeni u masovni pokret uništenja sopstvenog naroda, u državama sa gotovo identičnim primercima "demokratske" vlasti i istom strategijom i tehnologijom razaranja istih tih država i ličnog bogaćenja pojedinaca i političkih grupacija, što bi moglo da upućuje na to da je, ipak, čitava akcija osmišljena i vođena iz istog centra, gde god da se on nalazio.

I sve te pesme na svim prostorima doživljavaju se na isti način i više nikome nije bitno ko je odakle, svi smo opet jedno, jedan jezik, kultura, tradicija, a pogotovu jedan isti odnos prema rokenrolu ili bar onoj njegovoj varijanti koja je prihvaćena i modelirana ovde, ali i ista gorčina koja sve one koji ispravno misle podjednako tišti i provocira. Muzičari tako postaju jedina i najjača ideološka grupa

koja jasno i nedvosmisleno ukazuje na ono što nam se dešava, postaju svojevrsni ratnici smisla i humanizma, nepristajanja i produhovljenja.

Prosto je fascinantno da svi ti tekstovi kao da dolaze iz iste radionice, iz iste revolucionarne partijske ćelije, gnezda, sa istim revolucionarnim nabojem uperenim protiv istog ideološkog neprijatelja. Sve je to gotovo identično i sad je pred nama da razmišljamo o tome: kako je moguće da se jedna potpuno razbijena i od same sebe odrođena zemlja, opet okupi oko iste ideje dokazujući na taj način da su potpuno isti problemi koji tište sve te razjedinjene republike bivše zajedničke države i njihove podanike?

Radi se o mladim ljudima koji su samo isprovocirani faktičkim stanjem i koji na određeni dril reaguju sasvim ispravno i onako kako se od njih u tim godinama i očekuje. Pošto je reakcija ista, valjda bi bilo ispravno i da se ovo događa bilo gde drugde, ali je zanimljivo da pored svih struktura ozbiljnih, autentičnih mislilaca, filozofa, sociologa, pisaca i svih onih od kojih se očekuje, ili se bar očekivalo da dignu glas nismo čuli ništa, ili smo čuli ali bez ikakvog efekta. I onda imamo pobunu kakva i mora da se desi, imamo muziku iz neudobne životne pozicije, koja je zapravo angažovana vrsta bunta. I zato imamo muzičku, kulturnu, odnosno rokenrol pobunu kao jedan od najboljih vidova protesta protiv nepodnošljivog stanja koji bi mogao da stvari preokrene u pravom smeru, ka nekoj podnošljivijoj varijanti demokratije na najbolji mogući način, naravno bez kapi krvi i drugih rušilačkih manifestacija.

Da, za sve njih čitav taj prostor je ista ciljna grupa, ali i konzumenti ne prave razliku i sve ih doživljavaju kao svoje, bez obzira odakle dolaze i na kojoj varijanti srpskohrvatsko-bosansko-crnogorskog jezika saopštavaju svoje ideje. Ostaje nam, izgleda, još da verujemo u to kako je u rokenrolu jedini spas, mada nikako nije jasno da i dalje postoji izuzetno mnogo onih do čijih Eustahijevih truba i mozgova ništa od ovoga ne stiže. Nema te buke, nema tog lucidnog i provokativnog teksta koji može da podstakne na aktivnost pojedine hibernirane mozgiće i njihove nosioce. Nema tog ritmičnog naboja koji može da spere krv sa ruku i da istera ludilo iz glava monstroznih umova. Ili bar ne u onoj meri u kojoj to polazi za rukom muzikantima koji i dalje manipulišu nacionalističkim emocijama neukih masa i relativno nesvesne mladeži na svim stranama.

Naravno nisu svi u tome, ili bar misle da nisu, ali oni koji izbegavaju da na direktan način pevaju, govore i saopštavaju svoj doživljaj postojeće situacije, da progovore o socijalnoj nepravdi i bilo čemu drugom što je posledica ovakvog stanja ostavljajući svoj pečat u ovom vremenu, ne mogu da izbegnu suočavanje sa posledicama sveopšte moralne i materijalne kataklizme u kojoj se ovaj region nalazi. Tako da se možemo baviti i time da dovodimo u istu ravan sve te eksplicitno revolucionarne pesme i one druge koje se i dalje bave sasvim nebitnim stvarima kao da svesno žele da nam skrenu pažnju sa slike života nedostojnog čoveka u kojem smo se svi našli, i u kojem nas samo nijanse svrstavaju u kategorije tranzicionih gubitnika. I, zato, neka živi rokenrol koji je, bar za sada, jedina veza nas sa nama bliskima i sa samima sobom jer je to, čini se, prvi uslov da se bude čovek, a tek onda se može očekivati da će sve biti mnogo, mnogo bolje, ako nas uopšte bude, a to je već na svakom pojedincu da odluči.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>